

שאלות ומשימות

1 מהו סוג הטקסט?

2 מהו נושא הטקסט?

3 מהי מטרת כותב הטקסט? בחר בתשובה הנכונה.

☐ א. להציג דעות שונות על הקשת בענן.

☐ ב. ללמד שלא יבוא שוב מבול.

☐ ג. ללמד על צבע הקשת בענן.

4 א. מה לא ידעו האנשים על הקשת לפני אלפי שנים?

ב. במה האמינו העמים שישבו בצפון אירופה?

ג. איך נוצרת הקשת בענן?

ד. עיין במקורות וציין את צבעי הקשת!

5 מה כתוב בקטע במקום:

התגלות

השתדלו

לרסק

מתפלאים

סימן

לנצח

סיר

שוכנים

6 א. חבר שאלה המתחילה במילת השאלה "לשם מה" ועליה

יש תשובה בפסקה השנייה.

ב. ענה בלשונך על השאלה שחיברת!

7 המילה "המרהיבה" (שורה 2) פירושה:

א. המפחידה. ☐

ב. הצבעונית. ☐

ג. הנהדרת. ☐

ד. המגוונת. ☐

8 הצירוף "טומן בתוכו" (שורה 4) פירושו:

א. מסתיר בתוכו. ☐

ב. מגלה. ☐

ג. פולט מתוכו. ☐

ד. תוכו כברו. ☐

9 הצירוף "מסוגלות לנפץ" (שורה 8) פירושו:

א. יכולות להסתגל. ☐

ב. יכולות לשמור. ☐

ג. יכולות להפיץ. ☐

ד. יכולות לרסק. ☐

10 צבעי הקשת נראים לעין כאשר:

- ☐ א. השמש זורחת ועולה אל לב השמיים.
- ☐ ב. האלים יורדים לארץ.
- ☐ ג. הגשמים מפסיקים לרדת.
- ☐ ד. טיפות המים מנפצות את אור השמש לצבעיו.

11 "המְסָרָה" היא דוגמה אשר:

- ☐ א. מבטלת את תופעת הקשת.
- ☐ ב. מסבירה את תופעת המבול.
- ☐ ג. ממחישה את תופעת הקשת.
- ☐ ד. מציינת את מקום הזהב.

12 המילה "אולם" בשורה 14 מציינת:

- ☐ א. הוספה.
- ☐ ב. השוואה.
- ☐ ג. השלמה.
- ☐ ד. ניגוד.

13 כתוב במחברתך את מספרי המשפטים וציין נכון / לא נכון
ליד כל מספר:

א. האנשים הקדמונים ידעו, כי הקשת היא אור השמש.

ב. באור השמש יש שבעה צבעים שונים.

ג. טיפות המים מנפצות את אור השמש לצבעיו.

ד. הקשת היא גשר שעליו יורדים האלים ארצה.

ה. האמונה שבקצות הקשת יש זהב היא עתיקה.

ו. הקשת מופיעה גם בלילה.

14 א. (לחובבי ציור) ציירו קשת בענן!

ב. אספו משלים או סיפורים הקשורים בקשת בענן!

● חלקי הדיבר

1. **הפועל:** מילה המציינת פעולה או מצב בזמן מסוים (**לָמַד, יָשָׁן**).

2. **שורש:** שלוש אותיות היסוד של הפועל. למשל: הפועל **חִזְּרָה**:

פ' הפועל = ח'.

ע' הפועל = ז'.

ל' הפועל = ר'.

(בעברית קיימים פעלים בעלי **ארבעה עיצורים**, למשל: **שָׁכַל, גָּלַל**).

3. **זמנים:** הפעולה יכולה להתרחש באחד משלושת הזמנים: עבר, הווה, עתיד.

- **העבר** מציין פעולה שנעשתה: **נִסְעָנוּ**.
- **ההווה** (או **בינוני** – כי הוא בין פועל לבין שם) מציין פעולה הנעשית בהווה או בדרך כלל. למשל: **מִשְׁתַּתֵּף, מִתְפַּלֵּל**.

בבניין קל בהווה קיימות שתי צורות: **בינוני פועל** (اسم الفاعل) ו**בינוני פעול** (اسم المفعول).

● **העתיד** מציין פעולה שתיעשה: **יִשְׁלִימוּ, תִּקְשִׁיב**.

4. בניינים: קבוצת פעלים, שלנטייה שלהם יש משקל אחד, נקראת בניין.

מבחינים בשבֿעה בניינים יסודיים:

- א. פֿעַל (קל) - שְׁמֵרוּ
- ב. נִפְעַל - נִכְנָסְתֶם
- ג. הִפְעִיל - מִכְתִּיב
- ד. הִפְעַל (הִפְעֵל) - הִלְבֵּשׁ
- ה. פֿעַל = ע' הפועל דגושה בדגש חזק. דוגמה: לִמַּד
- ו. פֿעַל = ע' הפועל דגושה בדגש חזק. דוגמה: סָלַק
- ז. הִתְפַּעֵל = ע' הפועל דגושה בדגש חזק. דוגמה: הִסְתַּמֵּר

5. גזרה: קבוצה של פעלים, אשר לשורשיהם יש תכונה משותפת בנטייה (שלמים, חסרים, נחים וכפולים).

שלמים: היא קבוצה של פעלים, שבהם נשמר השורש בכל הנטיות:

פָּתַב, פּוֹתֵב, יִכְתִּיב...

חסרים: היא קבוצה של פעלים, אשר אחד מעיצורי השורש נטמע בנטייה ובמקומו יבוא דגש חזק, למשל: **יָסַע** (במקום ינסע).

נחים: היא קבוצה של פעלים, אשר בנטייה אחד מעיצורי השורש אינו נהגה (נח). למשל: **בָּנָה, יֵאָכֵל**.

כפולים: היא קבוצה של פעלים, אשר בה ע' הפועל ול' הפועל זהים: למשל:

הסתובב (ס-ב-ב), מוֹדִים (מ-ד-ד).

6. דרכים: צורה של הבעת הפעולה. ציווי ושם-הפועל אינם זמנים אלא דרכים.

א. **דרך החיווי:** הבעת רעיון בזמנים: עבר, הווה או עתיד. **(פָּתַב, פּוֹתֵב, יִכְתִּיב).**

ב. **דרך הציווי:** הבעת פקודה הן בחיוב או בשלילה **(פָּתַב, אל תִּכְתֵּב).**

ג. דרך המקור: קיימים שני סוגים של מקור:

- מקור נטוי (לשמר, לדרש)
- מקור מוחלט: משמש לחיזוק הפעולה או לפקודה (שמור, זכור).
- ציווי ושם-הפועל אינם זמנים אלא דרכים.

7. גופים:

קיימים שלושה גופים:

- גוף ראשון (יחיד, רבים): מדבר (אני), מדברת (אני), מדברים (אנחנו), מדברות (אנחנו).
- גוף שני (יחיד, רבים): נוכח (אתה), נוכחת (את), נוכחים (אתם), נוכחות (אתן).
- גוף שלישי (יחיד, רבים): נסתר (הוא), נסתרת (היא), נסתרים (הם), נסתרות (הן).

15 נתח את הפעלים הבאים לפי מרכיבי הפועל: שורש, בניין, זמן, גזרה, גוף, מין,

מספר:

דוגמה:

הפועל	שורש	בניין	זמן	גזרה	גוף	מין	מספר
יִלְמְדוּ	ל-מ-ד	קל	עתיד	שלמים	שלישי (הם)	זכר	רבים
יָדְעוּ							
מָרְהִיבָה							
טוֹמֵן							
נִשְׁאָרוֹת							
סָפְרוּ							
מִסְפָּר							

אֶשְׁבֵּב

16 העתק למחברתך וכתוב ברבים:

- א. אהבה קטלנית.
- ב. מזון מורעל.
- ג. מקור ראשוני.
- ד. בעל חיים.
- ה. נזק כבד.
- ו. הופעה שרירה.
- ז. ציפור נדירה.

● פעיל וסביל (المعلوم والمجهول)

- משפט פעיל הוא משפט פועלי בו הנושא מבצע את הפעולה, לדוגמה: "אני מעתיק את הטקסט" – "אני" הוא הנושא עושה את פעולת "ההעתקה".
- משפט סביל הוא משפט שבו הפעולה נעשית על הנושא, לדוגמא: "הטקסט הועתק". נושא המשפט הוא שם העצם "הטקסט". הפועל במשפט הוא "הועתק". ה"הטקסט" סובל את הפעולה - היא מתבצעת עליו, ולא הוא זה שעושה אותה. כלומר, המושא במשפט הפעיל הופך להיות הנושא במשפט הסביל.

○ הפועל הפעיל הופך לפועל סביל:

- קל הופך לנפעל
- הפעיל הופך להופעל
- פיעל הופך לפועל
- יש פעלים יוצאים מן הכלל: קיבל – נתקבל.

○ דוגמאות:

- המורה רשם את השמות – השמות נרשמו על-ידי המורה.
- שלחו חבילה בדואר – נשלחה חבילה בדואר.
- החשודים נעצרו על-ידי המשטרה – המשטרה עצרה את החשודים.

17 העתק למחברתך והפוך מסביל לפעיל או להפך:

א. המבקרים מאכילים את בעלי החיים חטיפים שונים.

ב. מאוחר התגלו במקום 80 ציפורים מתות.

ג. לא מזמן הועברה ג'רפה כזאת מגן חיות בשוויץ לספארי ברמת-גן.

ד. היבול נפגע ממצג האוויר הגרוע.

ה. האזרחים בחרו את הנציגים.

ו. ערכו בזאר ספרים בבית ספרי.

ז. העיתונאי פרסם את המאמר בעיתון מעריב.

ח. עקב הסערה העזה נעקרו העצים.

ט. שערי המגרש לא נפתחו על-ידי הסדרנים.

י. הרופא המומחה טיפל בפצועי התאונה במסירות.